

Kémeri Benedek,⁹ ki 1700-ban ellenőr (contra) volt a kollegiumban, valószínűleg a II. Rákóczi Ferencz idejében szolgált; T. Csengeri Pál, kiről azt jegyzik föl a kéziratban, hogy 1698-ban lett somlyai rector és hogy 1703-ban megölték.¹⁰ Viski János¹¹ 1720 körül, Baczoni György¹² ugyanezen idő körül; H. Bodoki Kelemen¹³ 1725 körül; Almási István¹⁴ 1730 körül; Márkusfalvi Pál¹⁵ 1734 körül; Gyöngyösi István,¹⁶ Bikfalvi Ferencz¹⁷ 1740 körül; Püspöki István¹⁸ 1742; Kisváradai József¹⁹ 1743; Komáromi József²⁰ 1746; Pap Ferencz,²¹ ki 1750-ben diósadi pap lett; Lövvő István²² 1750; Fagygyas István²³ 1751 körül; Benkő Ferencz²⁴ 1753 körül; Tsehi András²⁵ 1767 körül; Bitai András,²⁶ Pap János,²⁷ Erdélyi István,²⁸ Bethlendi János,²⁹ Konrát András,³⁰ Kovács Mihály,³¹ ki theologiai praeses volt; Bakos Dániel³² 1786 előtt; Nagy Mihály,³³ Sófalvi Sámuel³⁴ 1800-tól, azután pap lett; Elekes Aeneas³⁵ 1812-től; 1797 körül lehetett Vadas Pál.

TÖRÖK ISTVÁN.

ADAT LEÁNYNEVELÉSÜNKHÖZ.

Mint más református egyházközségben, Marosvásárhelyt is tanították a leánygyermeket. Szegényes, nyomorúságos volt e tanítás, de legalább olvasni, írni megtanították őket. Rendszerint a kántorok voltak a tanítók.

1771-ben azt panaszolja a marosvásárhelyi egyházközség, hogy kántora nem vállalta el a leánygyermeknek jó móddal való tanítását, holott köteles volna, a mint eleitől fogva, az eddig volt kántorok hivatalukhoz tartozó kötelességükből kifolyólag teljesítették is. E miatt kénytelenek voltak e munkára külön tanítót fogadni, új fizetés mellett s helyet is keresni. Minthogy más mód nem volt, az iskola mellett való házra, — melyet addig Nemes Gábor tiszteletes lelkész uram szalonnás kamarának tartott, — ajtót vágatván «a scholamesternek fordítottuk», mondják a panaszlók. Már két évig folyt itt a tanítás; de eladóvá tétetvén valamely polgári ház, néhányan megvásárolták az egyházközség nevében, kölcsön kért pénzen, 800 mfrttal; a tanítót odaköltöztetvén, elhatározták, hogy a korábbi szállást

⁹ U. o. 17. l. — ¹⁰ U. o. 20. l. — ¹¹ U. o. 22. l. — ¹² U. o. 24. l. —
¹³ U. o. 25. l. — ¹⁴ U. o. 27. l. — ¹⁵ U. o. 30. l. — ¹⁶ U. o. 31. l. —
¹⁷ U. o. 32. l. — ¹⁸ U. o. 33. l. — ¹⁹ U. o. 38. l. — ²⁰ U. o. 39. l. — ²¹ U. o.
40. l. — ²² U. o. 41. l. — ²³ U. o. 44. l. — ²⁴ U. o. 50. l. — ²⁵ U. o. 59. l. —
²⁶ U. o. 60. l. — ²⁷ U. o. 61. l. — ²⁸ U. o. 65. l. — ²⁹ U. o. 66. l. — ³⁰ U. o.
67. l. — ³¹ U. o. 71. l. — ³² U. o. 83. l. — ³³ U. o. 93. l. — ³⁴ U. o. 96. l. —
³⁵ U. o. 80 l.

visszaadják Nemes uramnak, az új iskolaházat pedig átadják a tanító-nak. — De mihelyt észrevették az egyháztanács többi tagjai e határozatot, politicum consistoriumot tartottak, a határozat végrehajtását felfüggesztették addig, míg az egyházi főtanács intézkedik. Egyébként az egész ügyet a következő okokból tartják károsnak:

1. Mivel a királyi felség tiltja az egyházi jószágok szaporítását; de a mostani adózási rendszer sem tűri, ha az egyház nem akar évenként adót fizetni róla.

2. Szükség sincs reá, mert a hol eddig lakott a tanító, ezután is megférhet Nemes uramnak és a kántornak vesztesége nélkül, mivel Nemes uramnak a szalonnás kamara helyébe még akkor mindjárt más, alkalmas szalonnás kamarát építtetett az egyház, kántor uram pedig az iskolát nem a maga hasznára birta, hanem az csak a leánygyermek taníttatására volt rendelve, udvara is elég tágas van, mert három telken fekvén, három külön gazda birta.

3. Pénze sincs az egyháznak, mert most is kölcsön kérték a 800 frtot, melynek már kamatját is kell fizetni, pedig az egyháznak annyi alapja sincs, hogy ezt fedezhesse. A mi kevés jövedelem befoly, a papok s más fizetéses tisztviselők fizetése annyira fölemésztí, hogy a papi házak jó karban tartására is nehezen telik. A mi kevés alap-tőkéje van az egyháznak, oly rosszul gondozzák, hogy a hátralék majdnem akkora, mint a tőke. A papokat alig lehet fizetni, a tőke veszélyben forog.

Ezekért kérik a főconsistoriumot, hogy a szükségtelen, sőt igen káros vásárt semmisítse meg, a mestert rendelje vissza régi szállására. Továbbá vegye gondozása alá az egyház csekély vagyonának jobb móddal való kormányzását, a többi egyházakéval együtt s a collegium alapjainak megvizsgálása alkalmával ezt is vizsgáltassa meg.*

A főconsistorium 1771 június 16-án tárgyalta az ügyet; de a leánygyermek iskolázásáról nem szólt, csak Szilágyi Sámuel bárót és nagyercsei Toldalagi László grófot kérte, hogy a többi nagyobb egyházközségek közt a marosvásárhelyinek vagyoni állapotát vizsgálják meg s tegyenek róla jelentést.

Valószínű ezek után, hogy a leánygyermek tovább is a szalonnás kamarában tanultak.

TÖRÖK ISTVÁN.

* Az eredeti kérés 1771 jun. 4-ről 44—1771. főcons. lt. sz. a.